

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV ASOSIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO‘LLARI

Umirova Gulmira Shodiboy qizi

Toshkent arxitektura-qurilish universiteti mustaqil izlanuvchisi

E-mail: umirovagulmira2@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8865-0774

Annotatsiya: ushbu maqolada qurilish materiallari sanoati korxonalarida innovatsion boshqaruv usullarini joriy etish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish masalalari tahlil qilingan. Korxonalarda raqamli texnologiyalar, zamonaviy menejment yondashuvlari va resurslardan oqilona foydalanishning ishlab chiqarish samaradorligi hamda raqobatbardoshlikka ta’siri yoritilgan. Shuningdek, iqtisodiy samaradorlikni oshirishning ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: qurilish materiallari sanoati, iqtisodiy samaradorlik, innovatsion boshqaruv, raqamli texnologiyalar, menejment, ishlab chiqarish samaradorligi, resurslardan foydalanish, raqobatbardoshlik, innovatsiyalar, korxona boshqaruvi.

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida raqamlashtirish, innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish va boshqaruv tizimlarini takomillashtirish korxonalar faoliyati samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, qurilish materiallari sanoati iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri bo‘lib, mamlakatning infratuzilmaviy rivojlanishi, uy-joy qurilishi va sanoat obyektlarini barpo etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tarmoqda ishlab chiqarish hajmlarining ortishi, mahsulot sifatining yaxshilanishi va xarajatlarning kamaytirilishi ko‘p jihatdan zamonaviy boshqaruv yondashuvlari hamda innovatsion texnologiyalardan foydalanish darajasiga bog‘liq.

O‘zbekiston Respublikasida qurilish materiallari sanoatini rivojlantirish, ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish va korxonalar faoliyatiga raqamli texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu esa korxonalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish, resurslardan foydalanish darajasini yaxshilash va ichki hamda tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlash uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Shu nuqtai nazardan, qurilish materiallari sanoati korxonalarida innovatsion boshqaruv usullaridan foydalanishning iqtisodiy samaradorlikka ta’sirini o‘rganish, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Innovatsion boshqaruv zamonaviy korxona boshqaruvining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, yangi texnologiyalar, ilg‘or boshqaruv usullari va innovatsion tashkiliy yechimlarni joriy etish orqali korxona faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan boshqaruv tizimidir. Bozor munosabatlarining chuqurlashuvi, raqobat muhitining keskinlashuvi va resurslar narxining oshib borishi sharoitida innovatsion boshqaruv

korxonalarning barqaror rivojlanishini ta‘minlovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Qurilish materiallari sanoati iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri bo‘lib, mamlakatda amalga oshirilayotgan qurilish va infratuzilma loyihalarini sifatli mahsulotlar bilan ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi. Mazkur tarmoqda ishlab chiqarish hajmlarining kengayishi, mahsulot sifatiga bo‘lgan talabning ortishi hamda energiya va xomashyo resurslaridan samarali foydalanish zarurati innovatsion boshqaruv usullarini qo‘llashni taqozo etmoqda.

Innovatsion boshqaruvning asosiy maqsadi korxona resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, mahsulot sifatini yaxshilash hamda korxonaning bozor raqobatbardoshligini mustahkamlashdan iborat. Ushbu maqsadlarga erishishda korxonalarda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va innovatsion menejment konsepsiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Qurilish materiallari sanoati korxonalarida innovatsion boshqaruvning asosiy yo‘nalishlari quyidagilardan iborat:

- ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish va robotlashtirish;
- raqamli texnologiyalar hamda sun‘iy intellekt elementlarini joriy etish;
- resurslardan samarali foydalanishni ta‘minlash;
- logistika va ta‘minot zanjirini optimallashtirish;
- sifat menejmenti tizimlarini takomillashtirish;
- energiya tejamkor va ekologik texnologiyalarni qo‘llash;
- korxonalarda innovatsion madaniyatni shakllantirish;
- xodimlar kompetentligini oshirish va bilimlarni boshqarish tizimini rivojlantirish.

Mazkur yo‘nalishlar ishlab chiqarish unumdorligini oshirish, mahsulot tannarxini pasaytirish va korxonalarning moliyaviy natijalarini yaxshilash imkonini beradi.

Qurilish materiallari sanoati korxonalarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish innovatsion boshqaruvning asosiy natijaviy ko‘rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Samaradorlikni oshirish korxonaning foyda miqdorini ko‘paytirish, xarajatlarni kamaytirish va mavjud resurslardan maksimal darajada foydalanish bilan chambarchas bog‘liq.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalarda quyidagi ustuvor yo‘nalishlar iqtisodiy samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi:

Birinchidan, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish va raqamlashtirish mehnat unumdorligini oshirib, inson omili bilan bog‘liq xatolarni kamaytiradi.

Ikkinchidan, ERP, CRM va MES kabi korxona resurslarini boshqarish tizimlarini joriy etish ishlab chiqarish, moliya va logistika jarayonlarini yagona axborot makonida boshqarish imkonini beradi.

Uchinchidan, energiya tejamkor uskunalar va ekologik toza texnologiyalardan foydalanish energiya xarajatlarini qisqartirib, korxonaning ekologik barqarorligini ta‘minlaydi.

To‘rtinchidan, xodimlarning malakasini oshirish va innovatsion fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish yangi texnologiyalarni samarali o‘zlashtirishga yordam beradi.

Beshinchidan, Lean Management, Kaizen, Six Sigma va Total Quality Management (TQM) kabi zamonaviy menejment usullarini qo‘llash ishlab chiqarishdagi isrofgarchiliklarni kamaytirish, sifatni oshirish va boshqaruv samaradorligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Oltinchidan, logistika va ta‘minot zanjiri boshqaruvini takomillashtirish orqali transport xarajatlarini kamaytirish hamda mahsulotlarni iste‘molchilarga o‘z vaqtida yetkazib berish imkoniyati yaratiladi.

Qurilish materiallari sanoati korxonalarida innovatsion boshqaruv usullarini joriy etish iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Zamonaviy raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va ilg‘or menejment yondashuvlari korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, resurslardan foydalanishni optimallashtirish, mahsulot tannarxini kamaytirish hamda raqobatbardoshlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, innovatsion boshqaruv vositalaridan samarali foydalanish korxonalarning moliyaviy natijalarini yaxshilash, rentabellik darajasini oshirish va uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta‘minlash imkonini beradi. Shu sababli qurilish materiallari sanoatida innovatsion texnologiyalar va zamonaviy menejment usullarini keng joriy etish iqtisodiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. World Bank. *Digital Development Overview 2024*. Washington, DC: World Bank, 2024.
2. United Nations Industrial Development Organization. *Industrial Development Report 2024: Turning Challenges into Sustainable Industrial Development*. Vienna: UNIDO, 2024.
3. Peter F. Drucker. *Management: Tasks, Responsibilities, Practices*. New York: Harper Business, 2008.
4. Klaus Schwab. *The Fourth Industrial Revolution*. Geneva: World Economic Forum, 2016.
5. Jeffrey K. Liker. *The Toyota Way: 14 Management Principles from the World's Greatest Manufacturer*. New York: McGraw-Hill, 2021.
6. International Labour Organization. *World Employment and Social Outlook 2024*. Geneva: ILO, 2024.
7. Construction Industry Development Board. *Construction Industry Transformation Programme Report*. Kuala Lumpur, 2023.
8. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. O‘zbekiston Respublikasining 2024-yildagi sanoat va qurilish ko‘rsatkichlari bo‘yicha statistik to‘plami. Toshkent, 2025.
9. O‘zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi vazirligi. Qurilish materiallari sanoatini rivojlantirish bo‘yicha tahliliy ma‘lumotlar. Toshkent, 2024.
10. OECD. *The Digital Transformation of SMEs*. Paris: OECD Publishing, 2024.

	o‘g‘li. O‘g‘zaki nutqni rivojlantirish va tinglab tushinish algoritmining xorijiy tilni o‘qitishdagi ahamiyati	
144.	Karimov Shoxrux Ilxom o‘g‘li, Tojiyev F.I. Individual titan implantlarida osteoblast faolligi va suyak regeneratsiyasini baholash	548
145.	I.Z. Abbazov, B.T. Abbazov, Z.R. Tursunov. “STANDART TESTING SIEVE TS-300” laboratoriya uskunasi o‘tkazilgan tajriba tahlili	552
146.	Аликулова Лайло. ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ МАМЛАКАТ БАҲҚАРОП РИВОЖЛАНИШИНИНГ АСОСИ ВА СТРАТЕГИК ЙЎНАЛИШ СИФАТИДА	557
147.	Vaqqosov Shoxrux. ZAMONAVIY TA’LIM PARADIGMALARI VA ULARNING PEDAGOGIK ASOSLARI	560
148.	Kamolova Sabrina. ISLOM SIVILIZATSIYASINING MARKAZIY OSIYODA RIVOJLANISHI: TARIXIY TARAQQIYOT BOSQICHLARI VA MADANIY-MA’NAVIY MEROS	563
149.	Bo‘ltakov Sardor. O‘ZBEKISTONDA BALIQCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI	565
150.	Narkuziyev Anvar. DAVLAT QARZI VA INFLYATSIYA O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIKNING NAZARIY ASOSLARI	568
151.	Nizametdinov Ali. GERMANIYA AHOLISINING TADBIRKORLIK ORQALI O‘ZINI O‘ZI BAND QILISHNING MUVAFFAQIYATLI TAJRIBASI	574
152.	Rahmatullaev Mirjalol. O‘ZBEKISTONDA MEVA-SABZAVOTNI QAYTA ISHLASH SANOATINING SHAKLLANISHI VA IQTISODIY MOHIYATI	580
153.	Kamolova Sabrina. O‘ZBEKISTONDA QISHLOQ TURIZMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI	583
154.	Mirzayev Komiljon. QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA EKOLOGIK INVESTITSIYA XARAJATLARI HISOBINI JORIY ETISH TARTIBI	591
155.	G‘aybullayev Sarvar. CHAKANA SAVDO TARMOQLARIDA CRM TIZIMLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI	598
156.	Tirkashev Ulug‘bek. XIZMATLAR SEKTORIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI HUDUDIY IQTISODIY O‘SISHNI TA’MINLASH	604
157.	Саитов Сирожиддин. АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ КОРХОНАЛАРИДА АУДИТ ЖАРАЁНЛАРИНИ РАҚАМЛАШТИРИШ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	608
158.	Ko‘charov Xurshid. OROLBO‘YI MINTAQASIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	612
159.	Umirova Gulmira. QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV ASOSIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO‘LLARI	617